

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben háshos hordra vagy vidékre postán küldve.

Egész évre . . . 10 ft.
Félévre 6 "
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hóra 1 "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, aután Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:

öt hasábos petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű és hosszabb megjelölésű hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilatkozó közlemények minden sora 20 kr. A hirdetésnek valamint a nyilatkozó közleménynek egyedül a kiadó iróháza vétetnek fel. Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részére tartozó közlemények a szerkesztésig iróháza cimszámára.

szágyolozza Jéna-ház 1704. szám alatt

A Simonyi báró lemondó levele.

Debreczen, nov. 9.

Azt hittük valami huszárós hatvága lesz, valami gyors és merész akadálygratás, a mint már azt a nemes bárótól, ki kintinó sportman s ebbeli talentumát szereti a politikai téren is érvényesíteni, már megszoktuk. E helyett hat teljes irlgalmatlan hosszú hasábot kapunk a legstürbb szedéssel a „Pesti Napló”-ban. A legvittebb huszár vívő fia bőven ontja a tintát s még arra is rá ér, hogy e hosszú levél folytán idézetivel bebizonyítsa jártasságát a latin s a hazai klasszikus költészetben, a mit, ugy tudjuk, hogy senki sem vont kétségbe.

Kezdődik pedig e hosszú levél, mely a nemes báró politikai szereplésének befejező emlékül iratott a jelen s a jövő nemzedék tanulságára, — kezdődik keserves panaszkodással, hogy a kormány a magyar parlamentben még mindig többsége van s e többség hiven szavaz mellette. A nemes báró remélte, hogy a kormánypartban levő képviselők egy része talán meginog a sok zajra, mit az ellenzéki lapok csaptak a kijátszva választói bizalmát, megszökik a zászló alól, mely alá esküdött. Minthogy azonban a nemes báró ebbeli reményében szomoruan csalódott, félhaborodásában nem akar tovább tagja sem maradni ennek a „tehetetlen” képviselőháznak.

De mielőtt nyugalomba vonulna, előbb a saját pártjának, az egyesült ellenzéknek adja meg, a mi dukál. A nemes báró részrehajlatlan és igazságos kíván lenni s kijelenti, hogy nevétséges arról álmodozni is, hogy ez a párt győzzön valaha, az a párt, mely nem szerves egész, melynek tagjai nem követnek határozott irányt, nem sorakoznak szorosan összetartva egy zászló körül s nem egyesült erővel, hanem szerzetést szakadozva támadják meg ellenfeleiket.

A nemes báró maga is fáradozott azon, hogy a mérsékelt ellenzék szét-szórta elemeit egyesítse; de hiába, ez elérhetetlen. Ezekből a különböző elemekből egyöntetli tömör pártot gyúrni senki sem képes.

S mialatt a képviselőháznak bent ily kétségbeesetten állnak a mérsékelt ellenzék actiái, a képviselőházon kívül sem lát reményt a nemes báró. A nagy közönség közömbösen és hidegen tekint a habarékpart minden próbálkozására. Ott volt a török hűhó, az egyesült ellenzék eleget agítált, volt négyülés, ablakbeverés; mind hiába. A nagy közönség cserben hagyta az agitatorokat s a kormányt ismét többsége lett a következő választásoknál.

A nemes báró elítéli a kormány keleti politikáját, valamint az Ausztriával kötött kereskedelmi és vámszerződést is. Itt a nemes báró hosszasan

nygvan, de kiséé confususan nyilatkozik. Dicséri az ipar- és földmívelés terén legujabban megindult mozgalmakat; de azt tanácsolja, hogy a hazai ipar ne extensive, hanem intensive fejlesztésnek, olyképen hogy azok, kik az ipart jelenleg gyakorolják, a túltermeléstől megóvassanak. Vagy is dolgozzanak iparosaink mennél kevesebbet.

E gyakorlati jó tanáchoz, melyet alig hisszük, hogy iparosaink közül valaki követésre méltónak tartson, a nemes báró még több rendbeli oktató meggyőzést csatol, melyben elmondja, hogy a műveltség is igen szép dolog és nagyon kívánatos, hanem a kenyér az első, azért anyagi helyzetünkre kell fordítani fő figyelmünket.

Miután kifejezést ad még abbéli nézetének, hogy az államháztartásban helyre kell állítani az egyensúlyt, a mi-ben, gondoljuk, hogy még senki sem mondott ellent a nemes bárónak, áttér végre politikai hitvallására. Kijelenti, hogy ő ragaszkodik az 1867-ben Ausztriával kötött szövetséghez, melynél jobbat a fennforgó hatalmas akadályok miatt ma sem köthetünk; hanem azért nem mulasztja el a nemes báró kacerkodik a szélső ballai is, melyet pártfogása alá vesz azon vád ellen, hogy nem kormányképes. Reméli, hogyha e párt többségre jut, szelidíteni fogja eljárását.

Hanem mialatt a nemes báró maga formászerint bókjaival halmozza el a szélső bal, azalatt nem nagyon lovgagiasan gyannusítja hajdani balközépi társait, kik most a kormányparton állnak, hogy azok kesszek a szélső balhoz csatlakozni, mihelyt e párt győzni talál.

A nemes báró minden időben ismeretes volt arról, hogy a következetesség nem képezte legerősebb oldalát; hanem legujabb ugratása a politikai sport terén fellüml minden eddig. Nem tudjuk, mi igaz abból, a mit rebesgetnek, hogy a nemes báró rövid pihenés után mint szélóballi jélt fog megjelenni a küzdőterén; de megvalljuk, hogy legkevésbé sem csodálkozunk rája. Busulni meg a nemes báró elegujabb fordulatán csak a szélső balnak volna oka, a nemes báró különös tapintattal bírva, hogy mindig tönkre tegye azt a pártot, melyet támogatásával szerencsételt.

Fogy a habarékpart.

Az egyesült ellenzékől ismét kilépett egy tag: Beniczky Ferenc. A napokban még több képviselő kilépését várják.

A zálogüzletekről.

Az ingózálog-kölcsönüzletekről a belügyminiszter a törvényhozás elé közelebbi törvényjavaslatot fog behozni, mint szokás szerint enquete tanácskozmány előz meg. Ezen enquete f. hó 11-én kezdődik s a miniszter felhívta a fővárost, hogy néhány tagot szintén küldjön ki.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Szalmásy uram butykosa.

— Elbeszélés. —

Irta: Karczag Vilmos.

Körülbelül egy esztendeje, hogy ösmerem, anélkül, hogy valójában ösmerem. El-élsétálgattam az ablaka előtt, ő mindig ott állt, mint valamennyi lány általában, tekintetünk találkoztak s mindketten mosolyogtunk egymásra. Néha az átelleni oldalról órákig is el-elütödtük egymást nézni, máskor meg sebesebben siettem el ott, hogy meg bosszantsam egy kicsit. Azután találkoztunk az utcán, keriben, színházban stb. . . . Egy más tekintetét itt is megtaláltuk, de hiába a bemutatásra még mindig csak az alkalmat vártam.

Egyszer egy szép nyári reggelén a Muzéum kertjében találkoztam vele. Egy barátjával sétálgatott. Tiszser, huszor is megelőztük egymást. Egyszer, nem tudom szándékosan e, vagy pedig véletlenségből elejté előttem a kezében levő levegőt. En hirtelen felemeitem, és egy kis viola-csokor kisérében adtam vissza, aztán hirtelen elsiettem. Nem volt annyi bátorságom, hogy bemutatásam magam. A vér arcomba szökött s reszketni kezdtem, mint a nyárfa-levél. A szívemet hiába csitítottam, nem akart csendesedni, mint a rakoncátlan gyerek, olyan lármát csinált.

Abban nem is kételkedtem, hogy az én Mariskám engem viszik szeret. Hiába, nekünk fiatal embereknek meg van az a rossz szokásunk, hogy nagyon hamar hiszünk valamin s nagyon hamar össze tudjuk rakni himes légvárainkat.

Másnap a medicusok majálisa volt. Ott voltam. Ugy intéztem a dolgot, hogy ne én várjak ő reá, hanem ő várjon én reám. Szja, így kell észélyesen kezdeni, ha azt akarjuk, hogy a tapló tüzet fogjon.

Lassan méltóságtelesen lépdelttem, olyan léptekkel, minőt katonakoromban tanultam, mikor valami „aranygaléros” meg sok csillagos ur” előtt kellett elfeledőzni, vagy hogy jobb hasonlatot mondjak, olyan büszkén, mint a ki legutóbb táncolt a bíró uram leányával. Meg is tettem a hatást. A mint megláttát, rögtön oda futott a mamához és valamit sugott annak a fiúbe. Közünk maradtán a mamája testvérek között is nyomott volna vagy 100 kilót. Ma láttam először, de bezzeg nem lehetett panna-szem, mert ott ugyan akadt min legetlenni a szememet.

Nem rohamtam azonnal, mint más tízes vért ifju helyemben tett volna. Hadd epedjen gondolám. Szoktatni kell, nehogy elbizsa magát.

Hanem a mint észrevettem, ő is értette ezeket a fogásokat, mert csak akkor nézett rám, ha én nem láttam. Epen, mint én. Te-kintetünk csak akkor találkoztak, mikor felváltottuk egymást a kölcsönös nézésbe.

Mikor aztán elérkeztünk látam az időt, akkor bemutatam magam. — A kis lány hir-

A hajóhad.

A Custozza hajófedézetén annak lehetőségéről beszélnek, hogy az osztrák-magyar hajók Castelmonovál fognak telelni. Szerda vagy csütörtök előtt végleges határozat nem várható a Polába való visszatérés vagy továbbhajozás iránt. Az oroszok mindenesetre egy időre Piraeuba akarnak menni.

Dulcigno átadása és Törökország belügyei.

A „Daily Telegraph” jelenti: Dervis pasát utastották, hogy a legközelebbi három nap alatt szolgátsa ki Dulcignot. Göscheng angol nagykövét értesítette a portát, hogy az angol kibet kifogást tesz a portának az államadósági rendezésre vonatkozó terve ellen; európai pénzügyi bizottság sokkal könnyebben helyre állhatna Törökország hitelét. A porta visszautasította ezt a javaslatot, mivel a szultán rosszalja Európának Törökország belügyeibe való beavatkozását.

Országgyűlés.

— A képzéselőhöz. —

Budapest, november 8.

A képviselőház mai ülésén letárgyalta a Horvát-Szlavonországgal kötendő pénzügyi egyezményt. A vitát Falk Miksa előadó nyitotta meg. Elősorolja azon követeléseket, melyeket Magyarország Horvátországgal szemben s ez 2.200.000 fnt s viszont ezzel szemben a Horvátországi 1.800.000 fnt. Tekintve, hogy a követelések hirtették el a vizsály magyát a két ország között, ajánlja a bizottság azon megállapodást, hogy miután a két követelési csoport közt a különbség mindössze 400.000 fnt, e csoportok egymás irányában kiegyenlítettnek legyenek tekintendők. Az új kiegyezésre vonatkozólag a bizottság abban állapodott meg, hogy jövőre is a régi megosztási kuics. (A jövedelemből 45% beligazgatásra és 55% közös kiadásokra fordítassék) maradjon meg.

Polit Mihály szót a javaslat ellen fejtetve, hogy az mennyire hátrányos Horvátországra nézve s kinyilatkoztatta, hogy a Magyar kormány sem a 67-iki sem 73-iki kiegyezési törvényt nem tartotta meg.

Tiszta a Kálmán miniszterelnök, miután előbb nevétségesen teszi előtte szónoklatot, a törvény meg nem tartására vonatkozó vádat utasítja vissza erejéig s arra nézve, hogy Horvátországnak nincs, sem volt és nem lesz garantálta arra, hogy a törvények meg fogják tartatni, mert hisz hiába vannak itt a magyar országgyűlésen; ha a magyar kormány megérti a törvényt, biztosak lehetnek benne, hogy itt a többség helyeselné fogja eljárását,“ következő meggyőzést teszi:

En nem tudom, hogy a t. képviselő ur, honnan veszi ezen sltasát, de azt merem állítani, hogy törvényesített a magyar országgyűlés többsége nem fog tűnni, mint bármely más kérdésben. (Polit Mihály ellent mond.) Tessenék a képviselő urnak szólni, hogy a házban és az országban is a pártarányok itt a házban, azon intézkedésekre nézve, melyeket ő megfámad, egyaránt elismerek, miszerint a kormányt meg kell igazni van. (Ugy van!) De nagy különbség van a közt, hogy mi valóban törvényesítés és mit állít a t. képviselő ur törvényesítésnek. (Helyeslés a jobb oldalon.) Azáltal, hogy a képviselő mondja, hogy ez vagy amaz törvényesítés, az még nem mindenkor mondható annak, sőt nagy a valószínűség, hogy azon esetben, midőn ő mond valamit törvényesítésnek a törvény megíratott. (Derültség.) Szóltak még Eötvös K. Irányi Dániel és Helfly kik a törvényjavaslatot általános ságban sem fogadják el.

Ezzel az átalános tárgyalás befejeztet.

vén, Falk Miksa előadó rövid felszólalása után a törvényjavaslatot egy általános ságban, mint részleteire nézve elfogadtatták és ezrel az ülés d. u. 1 órakor véget ért.

Szab. kir. Debreczen város 1880. november 11-én tartandó bizottsági közgyűlés tárgyai.

Polgármesteri jelentés. Ügyhatrány jegyzék. Miniszteri intézkvény, mely szerint Ó csász és apost. kir. felsége a város közönségének az 50-ik születés nünnepe alkalmából üdv. és szerezése kívánattal legfelsőbb közönségének nyilvánítása miillet tudomást vette.

Ugyanaz, mely szerint a debreczeni kerétszeti egylet telepe phylloxera mentesnek nyilatkoztak.

Ugyanaz, a Debreczen-nánási vasút tárgyában.

Az árvaszék évnegyedes jelentése. Tiszti ügyész jelentése a város peres ügyei állásáról.

A debreczeni ügyvédi kamara felirata a kir. ít. ló tábla felosztása tárgyában pártolás végett.

Ugyan e tárgyban a helybeli kereskedelmi kamara átirata. Tanácsai elterjesztése a kihágási esetek folytán levett büntetés pénzek hová fordítása tárgyában.

Ugyanaz, az 50-es években a katonaság részére tett szolgálmányok visszatérítése tárgyában.

Ugyanaz, a házalási ügy szabályozása. Ugyanaz, a végkösi díj szabályzat megállapítása ügyében.

Ugyanaz, a vágóhíd felállítás végett. Ugyanaz, a jövő évi vágatás kérdésében. Ugyanaz, a városi főrealitona folyó évi számadása és jövő évi költségvetése megírálása iránt.

Ugyanaz: a budapesti iparos képző tanodába növekedék felküdése végett. Ugyanaz: a magyar képző művészet társulat felhívása tárgyában.

Ugyanaz: az ingyenes nyomtatványok korlátozása tárgyában. Ugyanaz: a nyomdai kiadásoknál meg-takarítások eszközése iránt.

Ugyanaz: a felvilágosítási számadásokra nézve a számadók felmentése iránt. Ugyanaz: a helybeli tisztviselő egyletnek 500 ló tábla méréselt áron adása iránti kérvényére.

Ugyanaz: a városi kis dedóvoda 879—80. állapotról. Ugyanaz: a Szatmári kiskoruaik telekváltás elengedése iránti kérvényére.

Ugyanaz: a népkertben felállítandó pavillon ügyében. Ugyanaz: a vásárbíró elhunytá folytán megürült állásra vonatkozólag.

A közigazgatási bizottság választott tagjai felének megválasztására határidő kitűzése. Szűlésznői oklevél kibirtetése. Polgárosítás iránti kérvények.

A budapesti löversenyek.

— 4-ik nap —

Budapest, nov. 8.

A királyi udvar nem jelent meg a löversenyen. — A közönség sem volt oly nagy-szamu, mint a megelőző versenyeken.

A versenyek lefolyása a következő volt: I. A handica 600 frtos díjára 7 leveles kö-zül három futott, és pedig: gr. Eszterházy Móricz „Gamiani”-ja, gr. Sztráray János „Dagmar”-ja és br. Ehrenburg badnag „Florian”-ja; kevés érdekű verseny után „Dagmar” fél löfejjel győzött „Gamiani” felett.

Erdekesebb volt a királyné ő felsége di-

járta a verseny, a II. számú, melyre nyolcz nevezés közül három futott. Gr. Almásy Kálmán „Missbenett”-je szorosan futott az egész versenyen át, gr. Zichy Béla „Lori”-ja mellett s az előbbi egyedül a célpónt közelében volt képes versenytársát valamivel megelőzni; gr. Eszterházy Miklós „Fereteg”-je szintén igen bátran tartotta magát.

A nagy gátverseny (III.) mint mindig, ugy ma is legérdekesebb, de egyzersmind legnehezebb tétele volt a programmnak, mi még fokoztatott azon körülmény által, hogy tíz nevezés közül kilenc futott. De alig értek a versenyek a pálya mintegy negyed részére, három jockey t e r e p ü t t a v á g t a t o m e n k r o l s k ö z ü l ö k c s a k e g y v o l t k e p e s i s m é t nyeregbe jutni, míg a másik két gazdáltn lö megjelöve futott ide s tova. A célpónt felé már silencia lö közt csak három futott s elsőnek General Hope „Homospun”-ja s másodiknak báró Majthényi Izidor „Pistá”-ja érkezett.

A kisbírói díj versenye, részvétlenség hiánya miatt elmaradt. V. A paripa-verseny tiszteletdíjára hat nevezés közül öt futott. Elsőnek „Romane” érkezett egy löfejjel, másodiknak pedig báró Uchtricz „Luna”-ja.

Színház.

November 8. „Borzáné Marcásja” Almásy Tihamer népszámdra.

A darab szerencsétlenségére a színpad azon nem nagyon hízelgő hirdetés tudatta a közönséggel, hogy az pályadíjt nyert „Lagya bolondja” mellett dícsértet aratott. De azára e kedvetrontó bevezetésnek a darab több sikert ért el, mint legyőzője. — A „Borzáné Marcásja” nem népszámdra ugyan, de színmű, sok ügyességel és elevenességgel megírva, s eltképvén számos hibáitól eieggel mulattató jeleneteket ad.

Borzáné Marcásja egy kis városi, mondhatók falusi korcsárosnának fogadott lánya. Serény, ügyes jökeű nótás leány. Ezt a leányt feleségül akarja venni Nagy Pista, a csendbiztos. A leány sem idegenkedik tőle, nevelő anyja is szívesen odaszája. No de a csendbiztos nem rég egy kacér menyecskének Farkasának csapta a levelet, a kinek gyűlölt is van tőle s a ki most sehogy se akarna kibocsátani körmei körül a nyalka csendbiztos. Eljön tehát egy a jégváltás előtt s azt mondja Marcásának, hogy hagyjon békét az ő szeretőjének, a kibe nekí joga van s felmutatja a gyűrűjét. Természetes, hogy Marcás féltékenysége föllárad, nevérs-n visszatartatja Nagy Pistát, s midőn Borzáné unszolja, még da csodább lesz s szörrieren veszi nevelő anyja szavát, hogy ha Pistához nem megy, több nem ismeri. A korcsában egy szedett-vedett dalársulat létezik, melynek épen kifelé áll a kocsrudja, mert fizetni nem tudnak; egy tot gavallér, a kinek Marcás nagyon tetszenék, igéri, hogy kifizeti adó-ságukat, ha Marcás részere megnyerik, s a direktor kap az ajánlaton s azon kért, hogy Marcás társulatának csapja. S a dcsos elkészített Marcás felcsap.

Hát hiszen mi elhiszük, hogy a darab csak akkor darab ha Marcás felcsap, de nem azt azonban nem hisszük, hogy az a leány bolond legyen, a ki olyan semmiséget meg-rökönyödjék, elhagyja az otthonát, s vándor-utra induljon egy komédiás-truppal.

A komédiás-trup átközlött a másik kocsmába s tétetik nagy előkészület az előadásra az új primadonnával, Borzáné és Pista kerülgetik a nótát, izengtetnek, de a komédiások és a tót Macencán, Pavelka, elállják utjokat. Sőt, hogy a lányt meglakabb magukhoz láncolják, elhitetik vele, hogy ő a direktornak Pétének a lánya Eddig rendben volna a dol-log, de Pavelka szeretné már áldozati gyö-mölcset élvezni. A komédiások erre is módot nyújtanak. Leitadják Marcásat, s mikor már dülöngőzik és szilajon énekel a bortól, fölébe

ába nézgettem, Mariska nem volt látható. Agódiú kerdttem. Felállók és ott hagynom a mamát, hogy a lánya után nézzek. A szomszéd terebenn járta egy aszott képi kecske szakállu urral. Nem tudom mi lehetett, de a nyi bizonyos, hogy egy éreztet magam, mint a kit a hídgr borzongat, és láza van. Könnyen táncolt, de nem is csoda mert ugy nézett ki, mint egy madárjészt kukorica-karó, melyre egy frakkot buznak, hogy meg-felvehessen a társadalom követelményeinek. Illett is rá, mint a macska a sóvényre. Ha a cigányok elég erősen buznak, a szele is tánczra pendöríthetné; az ilyea emberre azt szokták mondani, hogy a lélek csak hálni jár belé.

Már az szent igaz, hogy merőben ellentéte volt a Mariska mamájának, mert csak egy csörgött benne az, a mit csontnak neveznek. Nem elég a két szecsot, nagy sas orr, a fejé bujbiáj föl s homlok, hanem a nyakán ott sétálgatott fel s alá az Ádám apánk törkán akadt jó darab csutka. Mindezeket azonban egy folyton az ajkakon ülő mosoly ékített.

Hissen ezzel az emberrel majd csak hamar végezik én.

Meghurdítottam egy szegletbe és vártam míg a tánczok vége lesz. Azután lassan ész-revéltéül követtem ezt a meszélő rudnak is beülő kecske szakállu urat, ki karon fogva Mariskát, hazá vezette (t. i. a mamájához).

(Folyt. köv.)

